

Сімейна медіація як альтернатива суду

№27, 23 липня 2020

Микита Буров ,
юрист
ЮКК "Де-Юре"

Головна стаття

Все про шлюбний договір: укладання, зміни, розірвання. Шлюбний договір - панацея від майнових спорів?

Компетентна думка

Санкції, застосовні до неплатників аліментів
Спори щодо інтелектуальної власності в разі розлучення
Сімейні спори з іноземним елементом
Порядок установлення та визнання батьківства

Вирішення сімейно-правових спорів завжди супроводжується високим ступенем емоційного переживання та доволі негативним ставленням учасників процесу один до одного. Небезпідставні образи та постійні непорозуміння лише підбурюють учасників до безапеляційного протистояння та бажання помсти за невиправдані надії щасливого сімейного життя, що практично унеможлиблює будь-які шанси на самостійне мирне врегулювання конфліктних питань.

Стаття 55 Конституції України надає кожному право у будь-який не заборонений законом спосіб захищати свої права та свободи від порушень і протиправних посягань. Відповідно до статті 7 Сімейного кодексу України учасники сімейних відносин мають право врегулювати їх за домовленістю або через звернення до суду.

Незважаючи на те, що судовий процес для багатьох громадян залишається єдиним відомим варіантом остаточного вирішення усіх розбіжностей, дедалі більшої популярності продовжує набирати медіація як альтернативний спосіб врегулювання спорів.

Рада Європи та Європейського Союзу одним із пріоритетних завдань визначила допомогу державам-членам у розробці альтернативних методів врегулювання спорів. Відповідно до положень Рекомендації Rec (2002) Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо медіації у цивільних справах від 18 жовтня 2002 року **медіацією визнається процес врегулювання спорів, у межах якого сторони за допомогою одного чи кількох медіаторів проводять переговори щодо спірних питань з метою досягнення домовленості**. Аналогічне визначення медіації знаходить своє відображення також у Директиві Європейського парламенту і Ради Європи 2008/52/ЄС про деякі аспекти посередництва (медіації) в цивільних та комерційних справах від 21 травня 2008 року.

15 липня 2020 року Верховною Радою України було прийнято за основу **проект закону України "Про медіацію" № 3504**, метою якого визначено законодавче закріплення правових засад, порядку проведення медіації як альтернативного способу вирішення спорів та забезпечення рівних можливостей її учасників.

Так, стаття 2 згаданого **проекту** визначає можливі сфери застосування медіації, до яких, зокрема, належать спори, що виникають у рамках сімейних правовідносин. Попри те, що **проект закону України "Про медіацію" № 3504** не встановлює обов'язкового характеру медіації в сімейних правовідносинах, його **Прикінцеві положення все ж передбачають певні заохочення до**

застосування такої процедури та процесуальні можливості її реалізації (повернення 60 % сплаченого судового збору в разі успішного проведення медіації, з'ясування бажання сторін щодо проведення позасудового врегулювання спору через медіацію під час підготовчого засідання та право суду оголошувати перерву в разі застосування сторонами процедури медіації).

Медіація справді є зручним інструментом для вирішення сімейних спорів. Порівнюючи класичний судовий розгляд справи з сімейною медіацією, остання має суттєвий арсенал переваг, серед яких, зокрема: конфіденційність вирішення конфлікту, свобода під час прийняття рішень, контроль процесу вирішення конфлікту, заощадження часових та фінансових ресурсів тощо.

У процесі медіації відбувається зміна акцентів сторін сімейного спору: з агресивної стратегії "перемогти будь-якою ціною" на пошук взаємовигідного рішення, з подій минулого на події майбутнього тощо.

Посередник не стає та й не може стати на бік жодної зі сторін і не виносить та не може виносити власні оціночні судження щодо обставин конфлікту; функція медіатора полягає саме в координації процесу комунікації та вирішенні питань.

ВИСНОВОК:

Чи стане сімейна медіація справжньою альтернативою судовому розгляду – питання бажання та волі сторін сімейних правовідносин. Якщо немає добровільної згоди та готовності сторін до спільного рішення, сімейна медіація не матиме бажаних результатів, а класичний варіант вирішення проблем за допомогою позову залишатиметься пріоритетним.

Справедливим буде також зазначити, що попри чисельні переваги інституту медіації необхідно продовжувати напрацьовувати довіру громадян, більшість з яких сьогодні, на жаль, не мають чіткого уявлення щодо природи та мети медіації. Настрій та обставини, що супроводжують більшість сімейних спорів, значно ускладнюють усвідомлення усіх переваг мирного врегулювання суперечностей, через що вибір сторонами процедури медіації як способу вирішення власних сімейних негараздів здебільшого залежить від особистої майстерності медіатора продемонструвати переваги такого інструменту в кожному конкретному випадку та побудувати атмосферу конструктивної співпраці.

© ТОВ "ІАЦ "ЛІГА", ТОВ "ЛІГА ЗАКОН", 2020

У разі цитування або іншого використання матеріалів, розміщених у цьому продукті ЛІГА:ЗАКОН, посилання на ЛІГА:ЗАКОН обов'язкове. Повне або часткове відтворення чи тиражування будь-яким способом цих матеріалів без письмового дозволу ТОВ "ЛІГА ЗАКОН" заборонено.

© ТОВ "Інформаційно-аналітичний центр "ЛІГА", 2020

© ТОВ "ЛІГА ЗАКОН", 2020